

รายงานการวิจัย

ศักยภาพและแนวโน้มการค้าชายแดนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (Potentials and Trends of Border Trading in Northeastern Thailand)

หัวหน้าโครงการวิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ปีงบประมาณ พ.ศ. 2544

ผลงานวิจัยเป็นความรับผิดชอบของหัวหน้าโครงการวิจัยแต่เพียงผู้เดียว

บทคัดย่อ

การศึกษาถึงศักยภาพและแนวโน้มการค้าชายแดนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีวัตถุประสงค์เพื่อประมวลภาพรวมของสถานการณ์ในปัจจุบันของการค้าชายแดน ปัญหาและอุปสรรค การบริหารและการจัดการปัญหาการค้าชายแดน แนวโน้มการค้าชายแดนและแนวทางการพัฒนาการค้าชายแดนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยศึกษาในพื้นที่จังหวัดเลย หนองคาย นครพนม มุกดาหาร อุบลราชธานี และสุรินทร์ ซึ่งเป็นจังหวัดชายแดนซึ่งติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และกัมพูชาประชาธิปไตย การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษานั้นใช้ข้อมูลทุติยภูมิ และปฐมภูมิ โดยข้อมูลที่สำคัญคือข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการออกสำรวจพื้นที่ชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 6 จังหวัด ถึงสภาพทางการค้าชายแดน ตลอดจนใช้วิธีการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องจากส่วนราชการและเอกชน ได้แก่ สำนักงานพาณิชย์จังหวัด สำนักงานด่านศุลกากร นักธุรกิจ พ่อค้า และประชาชนทั่วไป และข้อมูลทุติยภูมิมาจากเอกสารจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนาในรูปแบบตารางและสัดส่วนร้อยละ

ผลการศึกษาที่สำคัญมี 4 ประเด็น คือ (1) บทบาทการค้าชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีต่อประเทศไทย ชุมชนการค้าชายแดน และด้านความสัมพันธ์กับประเทศคู่ค้า พบว่าการค้าชายแดนเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของประเทศ โดยในปี พ.ศ. 2543 มีมูลค่าการส่งออก 16,960.6 ล้านบาท ซึ่งการค้าเหล่านี้ทำให้เกิดการจ้างงานในชุมชนการค้าชายแดน ตลอดจนทำให้ประชาชนในประเทศข้างเคียงมีสินค้าสำหรับอุปโภคบริโภค (2) ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญของการค้าชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้แก่ โครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นในการดำเนินการค้าเน้นธุรกิจของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีไม่เพียงพอ รัฐบาลลาวไม่มั่นใจถึงความจริงใจจากไทยในการทำการค้าร่วมกัน ความผันผวนของค่าเงินกีบทำให้ไม่เป็นที่ยอมรับของนักธุรกิจไทย ทำให้ภาพพจน์ของไทยไม่ดีในสายตาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว นอกจากนี้ยังมีปัญหาการค้าชายแดนนอกระบบ และนักธุรกิจไทยขาดเงินทุนหมุนเวียน ตลอดจนยังคงมีปัญหาอื่น ๆ อีกมากมาย (3) การบริหารและการจัดการปัญหาอุปสรรคการค้าชายแดน ซึ่งต้องให้ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ตลอดจนสถาบันการเงินเพื่อให้ปัญหาและอุปสรรคหมดไป หรือทำให้มีปัญหาลดน้อยลง นอกจากนี้ควรให้ความสำคัญต่อการค้าชายแดนมากยิ่งขึ้น และ (4) แนวโน้มและแนวทางการพัฒนาของการค้าชายแดนพบว่าขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยในช่วงปี พ.ศ. 2540-2543 มีอัตราการเพิ่มของมูลค่าการส่งออกเฉลี่ยต่อปีร้อยละ 15.9 และแนวทางการพัฒนาจึงควรเน้น 3 รูปแบบคือ การพัฒนาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในอนุภูมิภาค การพัฒนาเศรษฐกิจให้เจริญเติบโตอย่างยั่งยืน และเร่งรัดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

Abstract

The four objectives of the present study which investigated the potentials and trends of border trading in Northeastern Thailand are : (1) to study the present situation of Thai border trading ; (2) to identify the problems of border trading in Thailand; (3) to find ways to solve those problems; and (4) to suggest directions for developing border trading in Northeast Region. Primary and secondary data were collected. The primary data came from a field survey (i.e, people working in private and government agencies in six provinces, Loei, Nongkhai, Nakhonphanom, Mukdahan, Ubon Ratchathani and Surin) The secondary data were collected from governmental documents. Descriptive analysis was also the major analytical tool.

The results of the study show four main findings. The first finding is the border trading significantly benefits Thai national economy. In the year 2000, the total value of Thai exports was 16,960.6 million baht. In addition, international border trading created jobs for Thai people who live near the border trading areas and the people who live in Laos and Cambodia can buy some goods and services which are produced in Thailand. The second finding is that there are some serious problems concerning border trading which are as follows; the Laotian infrastructure are not ready for international business, the Laotian government does not feel confident in trading with Thai people. The fluctuation of the Laotian currency is not encouraging for Thai business and there is a serious shortage of capital and illegal international border trading. The third finding is that both government and private agencies should help in the management and administration to solve the problems of border trading, especially the financial institution. Besides these agencies should recognize the importance of border trading. The fourth finding is that from 1997 to 2000 trends of border trading increased because the average growth rate of exports increased by 15.9% percent.

The findings of the study suggest that both government and private agencies, especially private financial institutions, should intensively cooperate to solve these problems by (1) promoting joint ventures between the countries in the sub-region; (2) promoting sustainable economic development; and finally (3) speeding up sustainable economic development.